

Svar från de nordiska regeringarna på fråga E21/2024 om nikotinhalten i vitt snus

Kim Berg (S) från Nordiska rådet har frågat de nordiska regeringarna hur mycket de samarbetar kring att uppdatera lagstiftningen gällande vitt snus och om de upplever att det finns en nordisk nytta i att våra länder skulle komma överens om en gemensam maxhalt för nikotin i vitt snus.

Svar från de nordiska regeringarna

På tobaksområdet finns sedan länge harmoniserad lagstiftning på EU-nivå, bland annat Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/40/EU av den 3 april 2014 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och relaterade produkter och om upphävande av direktiv 2001/37/EG (det så kallade tobaksproduktdirektivet). Tobaksfria nikotinportioner, så kallat vitt snus, omfattas inte av den harmoniserade lagstiftningen. Det är därmed upp till varje medlemsstat, liksom övriga nordiska länder, att utforma sin folkhälsopolitik i enlighet med sina egna prioriteringar och preferenser.

Som frågeställaren beskrivit pågår det arbete i flera nordiska länder med att reglera den högsta tillåtna nikotinhalten i tobaksfria nikotinportioner. I Sverige har en statlig utredning föreslagit att gränsen ska bestämmas till 12 milligram/gram. Innan det förslaget presenterades kartlade utredningen reglering av nikotinhalt i andra länder, däribland de nordiska länderna Island, Finland, Norge och Danmark. Den danska regeringen anser att det är viktigt att säkerställa en hög skyddsnivå för barns och ungas hälsa, vilket kräver en ambitiös reglering av tobaks- och nikotinprodukter. Därför har den danska regeringen nyligen föreslagit en gräns på 9 milligram/nikotinportion. Förslaget har remitterats från den 30 augusti 2024 till den

30 september 2024. Den isländska hälsoministern har genom förordning beslutat att maxkoncentrationen i nikotinprodukter får vara 20 milligram/gram, men beslutet är under översyn. Ålands landskapsregering har genom en ändring av den åländska tobakslagen föreslagit ett förbud mot försäljning av nikotinportioner som innehåller mer nikotin än 10 milligram/nikotinportion för att minimera nikotinets direkta toxiska effekt (framför allt för barn vid förtäring), hälsoskadliga effekt och risken för beroendeutveckling. I Finland föreslås en gräns på 16,6 milligram/gram för nikotinportioner i den regeringsproposition som sändes på remiss den 25 november 2024.

Nikotin är genom sin påverkan på kroppens belöningssystem ett starkt beroendeframkallande ämne. Det är särskilt angeläget att vidta åtgärder för att skydda barn och unga från nikotinets beroendeframkallande effekter på hälsan. Nordens välfärdscenter har fått i uppdrag av det Nordiska ministerrådet att kartlägga barns och ungas användning av nikotinprodukter i Norden. Rapporten ska publiceras i början av 2025. Det sker även ett regelbundet kunskaps- och erfarenhetsutbyte vid möten mellan tjänstemän i de nordiska länderna.

Ett gemensamt nordiskt gränsvärde för nikotin skulle kunna skydda barn och unga och minska möjligheterna för barn och unga att köpa vitt snus med en högre nikotinhalt i ett nordiskt grannland samtidigt som det kan underlätta för gränshandeln.

De olika nordiska länderna har kommit olika långt i sitt arbete med att reglera den högsta tillåtna nikotinhalten i tobaksfria nikotinportioner. Det nationella självbestämmandet på folkhälsoområdet värnas. I avvaktan på rapporten från Nordens välfärdscenter, vilken kan ge mer information om situationen i Norden, bedömer de nordiska regeringarna att det inte är aktuellt att inleda ett nordiskt samarbete för en gemensam gräns för nikotinhalt i tobaksfria nikotinportioner.

Ålands landskapsregering har dock följande inställning. Det finns inte en gemensam nordisk linje gällande tillåten nikotinhalt i nikotinportioner och detta leder till utmaningar gällande handel och införsel över gränserna, även mellan Finland och Åland. I remissutlåtande från Ålands Näringsliv framförs synpunkten att olika gränsvärden för tillåten nikotinkoncentration skulle leda till att konsumenter söker sig till andra nordiska marknader för att få tag i

starkare nikotinprodukter. Detta skulle i sin tur kunna resultera i att den lokala handeln går miste om försäljning och intäkter, medan konsumtionen av dessa produkter ändå ligger kvar på samma nivå. Landskapsregeringen anser att det nu är en optimal tidpunkt för att enas om en gemensam nordisk linje för nikotinhalt i tobaksfria nikotinportioner. Harmoniserade regler är viktigt för att underlätta handel och gränskontroller, stärka folkhälsan och skapa tydliga riktlinjer för företag och konsumenter. Samordningen ger rättvisa förutsättningar, minskar gränsöverskridande problem och ökar säkerheten för medborgarna.

Stockholm den 5 december 2024

Jakob Forssmed